

“La novel·la neix de la contraposició literatura - especulació immobiliària”

Carles Casajuana (Sant Cugat del Vallès, 1954) publica a Planeta la novel·la *L'últim home que parlava català*, premi Ramon Llull.

—Per què afegiu, a la història de l'escriptor que fa una novel·la sobre el darrer home que parlarà català, i a la del segon escriptor, el cas del llogater assetjat, viscut per aquest segon escriptor?

—L'escriptor que pateix l'assetjament escriu en castellà. Independentment d'això, després hi ha un altre escriptor que escriu una novel·la sobre la desaparició del català, i la trama de la novel·la fa que tots dos acabin essent els últims habitants de l'edifici. Una part de la novel·la parla del procés de creació de cadascú, de les novel·les que van fent. L'assetjament que sorgeix posa sobre la taula la contraposició entre diners i cultura, entre l'especulació immobiliària i la creació literària. Es tracta d'un assetjament a la literatura, no al català.

—La reflexió sobre el fet d'escriure en català o en castellà, debat que apareix reflectit a la novel·la, i en concret, sobre si un català pot escriure bé el castellà, és un dels temes, a banda de la reflexió sobre el moment social de la llengua, que us motiva a escriure-la?

—No ho sé. Per a mi l'origen de la novel·la és el tema de la contraposició entre literatura i especulació immobiliària. El món dels diners. Però passa que segueix un model concret. S'inspira en una novel·la de Bernard Malamud, *Els llogaters*, que planteja una situació molt semblant de setge immobiliari, a Nova York. I la víctima també és un escriptor, i hi ha un altre escriptor. Seguint aquest model vaig pensar a posar-hi un escriptor que escriu en català i un altre que escriu en castellà, i veure què en sortia. I n'ha sortit això.

—A banda de l'argument, heu agafat més coses de Malamud: to, estil...?

—No, només la situació. A mi em passa una cosa. A vegades començo amb una situació i no tinc el to. I a vegades tinc el to i no tinc la situació. Fins que no tinc totes dues coses, no començo.

—La novel·la es llegeix com un conte lleuger. El to podia ser angoixant i no ho és gens. Ni pel cantó de l'assetjament patit pel llogater ni pel cantó dels problemes del català.

Carles Casajuana publica a Planeta la novel·la *L'últim home que parlava català*.

Volíeu evitar de caure en un dramatism extrem?

—Sí. El tema podia ser dramàtic i hi he posat filtres. Com quan ens posem ulleres de sol, o mirem el sol amb filtres. O un mirall. Aquí hi ha miralls i filtres. Una altra cosa. La possible desaparició del català serveix més per a il·luminar el present que no pas per a fer pronòstics. No es tracta de mirar el sol, sinó que el sol ens il·lumini. Així que al lector, a part d'algun moment de dramatism bastant irònic, no li demano que miri el sol, sinó que n'aprofiti la llum per mirar allò que té al davant.

—Vàreu pensar a ser prudent i no prendre partit, o no ser optimista o pessimista sobre el futur del català? Hi ha una contenció.

—Sí, n'hi ha. I el motiu és que això és una novel·la. No puc interposar una opinió entre l'autor i el personatge, ni donar respostes, sinó posar preguntes.

—El retret que li fan a l'escriptor català d'utilitzar un castellà poc

genuí es pot aplicar a tots els escriptors catalanoparlants que escriuen en castellà?

—No. Cada escriptor és diferent. N'hi deu haver que sí i que no. Vós i jo som bilingües i no ho som de la mateixa manera. Allò que li retreu, a la meua novel·la, no és tan que el seu castellà sigui fluix. Li retreu que allò que explica ho ha viscut i pensat en català. És un castellà molt filtrat pel català. I això pot ser veritat en alguns casos, i en uns altres, no.

—El títol és un esquer, no? La novel·la no parla només de l'últim home que parlava català.

—Però hi surt i hi té molt paper.

—No tant com els altres.

—Sí, hi té menys paper que els altres dos. Però és un personatge de la novel·la. Sobretot el que surt és la novel·la *L'últim home que parlava català*. Em feia il·lusió una cosa de què potser no s'ha parlat prou, que el lector, sense llegir cap capítol de les dues novel·les, tingués una idea bastant clara de totes dues. De la que s'escriu en català, el lector en veu el procés de creació. I de l'altra, només sap que l'autor no en vol parlar mentre no la tingui acabada, però crec que si està atent té elements per a saber quina mena de llibre fa.

Lluís Bonada